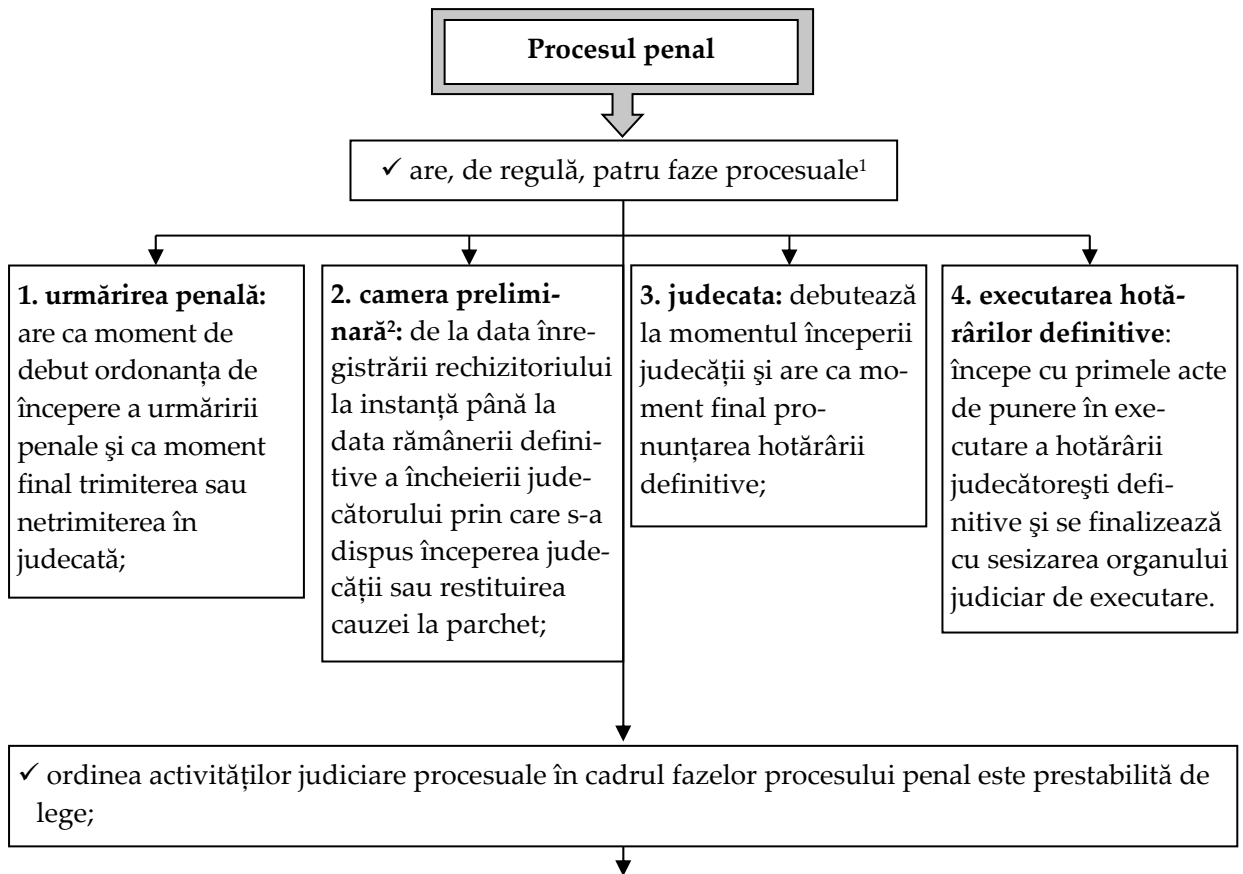

FIȘA nr. 1

PROCESUL PENAL – PROCEDURILE PENALE

¹ Prin legea de modificare a NCPP a fost eliminată funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și, consecutiv, înlăturate competențele judecătorești de cameră preliminară, care exercita această funcție, și abrogate dispozițiile referitoare la faza de cameră preliminară. Astfel, după intrarea în vigoare a legii de modificare a NCPP, procesul penal va avea *trei faze procesuale*: urmărirea penală, judecata și punerea în executare a hotărârilor judecătorești.

² Prin legea de modificare a NCPP a fost eliminată această fază procesuală.

! OBSERVAȚII:

1. în cadrul procesului penal, organele judiciare își desfășoară activitatea în vederea descoperirii infracțiunilor, identificării participanților la acestea și tragerii lor la răspundere penală;
2. sunt organe judiciare: *a)* organele de cercetare penală (generale sau speciale); *b)* procurorul; *c)* judecătorul de drepturi și libertăți sau de cameră preliminară¹; *d)* instanțele judecătorești; *e)* judecătorul delegat cu executarea/judecătorul delegat cu supravegherea privării de libertate;
3. pe lângă organele judiciare, sunt angrenate în activitatea judiciară: părțile procesuale (inculpat, partea civilă, partea responsabilă civilmente), subiecții procesuali principali (suspectul și persoana vătămată), precum și alți participanți (avocați, martori, experți etc.);
4. organele de constatare nu sunt organe judiciare și, prin urmare, nu pot emite acte procesuale sau procedurale în procesul penal.

TEME DE ANALIZĂ ȘI DEZBATERE

1. Care vor fi fazele și etapele procesului penal în urma admiterii căii extraordinare de atac prevăzute de art. 466-469 NCPP?
2. Este posibilă în faza de executare reindividualizarea pedepsei închisorii? Dar reindividualizarea unei măsuri educative neprivative de libertate?
3. Are judecătorul de cameră preliminară competențe după finalizarea procesului penal?
4. În ce faze procesuale pot fi luate măsuri preventive?

¹ A se vedea art. III din legea de modificare a NCPP.

Principiile procesului penal

↓

5. dreptul de a formula orice alte cereri ce țin de soluționarea laturii penale și civile a cauzei;

↓

6. dreptul de a beneficia în mod gratuit de un interpret atunci când nu înțelege, nu se exprimă bine sau nu poate comunica în limba română;

↓

7. dreptul de a apela la un mediator, în cazurile permise de lege;

↓

8. dreptul de a fi informat cu privire la drepturile sale.

↓

✓ organele judiciare sunt obligate să asigure părților deplina exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de lege și să administreze probele necesare în apărare.

! OBSERVAȚIE:

Încălcarea dispozițiilor referitoare la asistarea suspectului sau inculpatului de un avocat când aceasta este obligatorie potrivit legii este sancționată cu nulitatea absolută.

LEGEA DE MODIFICARE A NCPP

Prin legea de modificare a NCPP au fost operate următoarele modificări și completări la art. 10 NCPP:

↳ **a fost introdus alin. (4¹)** în vederea transpunerii art. 6 din *Directiva (UE) 2016/343*, fiind astfel evidențiată legătura indisolubilă existentă între prezumția de nevinovăție, pe de o parte, și dreptul la tăcere și privilegiul împotriva autoincrimării, pe de altă parte: exercitarea dreptului de a nu da nicio declarație nu poate fi utilizată împotriva suspectului sau inculpatului în nicio fază a procesului penal, neputând constitui o circumstanță personală care să întemeieze convingerea organelor judiciare că persoana este vinovată de săvârșirea infracțiunii pentru care este cercetată, și nu poate fi utilizată la coroborarea probelor;

PARTEA PRACTICĂ

Nelegalitatea punerii în mișcare a acțiunii penale pentru infracțiuni comise în străinătate.

Judecătorul de cameră preliminară consideră că, în absența unei autorizări prealabile din partea Procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, parchetul a dispus în mod nelegal prin ordonanță punerea în mișcare a acțiunii penale împotriva inculpatului S.C.E. la data de 21 septembrie 2015, a inculpatului K.R. la data de 23 septembrie 2015, a inculpatului B.A. la data de 15 decembrie 2015 și a inculpatului B.S.E. la data de 28 ianuarie 2016 pentru acuzațiile de comitere exclusiv în străinătate a faptelor prezentate mai sus. Față de împrejurarea că toate aceste ordonanțe au fost emise după data de 1 februarie 2014, când a intrat în vigoare noul Cod penal, era necesară îndeplinirea condiției procedurale prevăzute de art. 9 alin. (3) NCP cu privire la autorizarea prealabilă a organului competent pentru punerea în mișcare a acțiunii penale pentru acuzațiile în care legea română se aplica în temeiul principiului personalității. Judecătorul de cameră preliminară opinează că nelegalitatea punerii în mișcare a acțiunii penale constituie o cauză de nelegalitate a sesizării instanței și, implicit, de neregularitate a actului de sesizare sub forma nelegalității în condițiile în care, potrivit NCPP, rechizitoriul constituie numai actul de sesizare a instanței, nemaîndeplinind și funcția de act de inculpare. Așadar, nelegalitatea punerii în mișcare a acțiunii penale afectează în mod direct legalitatea sesizării instanței și regularitatea actului de sesizare și poate fi invocată din oficiu de către judecătorul de cameră preliminară. Prin urmare, în această ipoteză, nelegalitatea, chiar și parțială, a celui mai important act de urmărire penală (ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale) se răsfrânge în mod direct asupra regularității actului de sesizare a instanței (privită din perspectiva legalității), rechizitoriul devenind implicit nelegal deoarece nu privește o persoană care a dobândit anterior în mod legal calitatea de inculpat cu privire la o parte dintre acuzațiile formulate de procuror (C.A. Oradea, s. pen., încheierea nr. 27/2017, nepublicată).

Art. 16 alin. (1) lit. a) NCPP vs. art. 16 alin. (1) lit. c) NCPP. Având în vedere aceste carențe investigative, precum lipsa de fiabilitate a declarațiilor date de martorii B.D.D., B.M.F. și C.G. în faza de urmărire penală, Curtea constată că în cauză nu este satisfăcut standardul probei dincolo de orice îndoială rezonabilă pentru a se reține existența faptei de refuz sau sustragere de la prelevarea de mostre biologice, de care a fost acuzat inculpatul A.T. Curtea reține că instanța de fond, prin sentința atacată, a constatat, la rândul său, că în cauză nu s-a dovedit dincolo de orice îndoială rezonabilă că inculpatul a comis fapta sub acuzația căreia a fost trimis în judecată, însă, cu toate acestea, a dispus achitarea inculpatului A.T. în temeiul dispozițiilor art. 16 alin. (1) lit. c) NCPP, deși acest temei operează *in personam* și este incident în cazul în care din probele

Acțiunea penală

administrare rezultă că fapta există, constituie infracțiune, însă nu a fost comisă de inculpat, ci de o altă persoană (determinată sau nedeterminată). În speță nu s-a pus niciun moment în discuție posibilitatea ca o altă persoană să fi comis infracțiunea reținută în sarcina inculpatului, condiții în care, în urma admiterii apelului declarat de parchet, se va dispune schimbarea temeiului de drept în baza căruia s-a dispus achitarea inculpatului A.T. din cel prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. c) NCPP în cel prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. a) NCPP (C.A. Oradea, s. pen., dec. nr. 33/2019, nepublicată).

Lipsa tipicității – art. 16 alin. (1) lit. b) NCPP. Dacă fapta constituie contravenție, inculpatul va fi achitat pentru că fapta nu este prevăzută de legea penală, și nu pentru inexistența faptei (Trib. Brașov, s. pen., dec. nr. 610/1972).

Neimputabilitate. Eroare – art. 16 alin. (1) lit. d) NCPP. Existența unor hotărâri judecătorești contradictorii privind dreptul de proprietate asupra unui imobil dă naștere, pentru partea care a folosit terenul despre care credea că este al său, unei erori invincibile, care înlătură caracterul penal al faptei (C.A. București, s. I pen., dec. nr. 633/2003).

Lipsa plângerii prealabile – art. 16 alin. (1) lit. e) NCPP. Plângerea formulată în scris și nesemnată echivalează cu lipsa plângerii, atrăgând incidența art. 16 alin. (1) lit. e) teza I NCPP. Acest aspect are caracter prioritar în raport cu aspectele reținute de instanța de fond privind împrejurarea că plângerea prealabilă, vizând o persoană vătămată minoră, dar cu o vârstă mai mare de 14 ani, trebuia formulată personal de aceasta, dar cu încuviințarea asistentului legal (părinte), plângerea formulată de părinte în asemenea situații echivalând cu lipsa plângerii (C.A. București, s. a II-a pen., dec. nr. 1274 din 7 octombrie 2015).

Deces – art. 16 alin. (1) lit. f) NCPP. În situația în care inculpatul decedează pe parcursul judecării cauzei, instanța va dispune, pentru acest motiv, încetarea procesului penal, chiar dacă anterior decesului fapta de care este acuzat inculpatul a fost amnistiată (T.S., s. pen., dec. nr. 3220/1974).

Retragerea plângerii prealabile. 1. Când partea vătămată este surdomut, retragerea plângerii prealabile făcute prin declarație consemnată în încheiere nu este valabilă, dacă nu s-a făcut prin interpret sau printr-un înscris depus la dosar (C.S.J., s. pen., dec. nr. 1397/1992). **2.** Declarația autentificată dată în fața notarului public, prin care persoana vătămată arată că „renunță la acțiunea penală” cu privire la o infracțiune pentru care legea prevede că acțiunea